

- Meditatie
- Ambtelijke praktijk
- Bijbelstudie
- Kerkelijk actueel
- Boekbespreking

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

Zien - missen - ...?

*'..dat gij den
Heiligen Geest
liegen zoudt'*

*Handelingen
5:3m*

*Toen heeft
de Heilige
Geest - in wat
we noemen
Zijn algemene
werkingen -
gesproken in
hun geweten.*

Voor ons ligt een ernstige geschiedenis uit het boek van de Handelingen der apostelen. Een geschiedenis die aandringt op zelfonderzoek. Nog maar kort geleden is de Geest der genade en der gebeden uitgestort. In de dagen van Ananías en Saffira heeft Hij heel krachtig gewerkt. Zondaren kwamen oog in oog te staan met hun schuld. Ze zijn er heel persoonlijk van overtuigd, dat zij Christus doorstoken hadden. En ze zijn tot een hartelijk en diep verdriet over hun zonde gebracht. Er is een rouwklacht in hun hart geboren. Een bitter kermen over hun zondigen tegen een goeddoend God. Maar – wonder van genade – ze hebben ook mogen zien op Degene Die zij doorstoken hadden. Tot hun leven (Zach. 12:10).

Waar dat krachtige genadewerk van de Heilige Geest plaatsvindt in het hart, wordt het ook zichtbaar aan de buitenkant van het leven. We lezen dat in de gemeente van Jeruzalem Gods kinderen elkaar liefhadden. Rijken verkochten hun bezittingen (huizen en landgoederen). En de opbrengst legden ze aan de voeten van de apostelen, zodat die het geld konden besteden aan de zorg voor de armen.

Wel, in die tijd, waarin Gods Geest zó werkte, leefden Ananías en Saffira. Op zeker moment zijn zij tot verandering gekomen. 'Tot bekering gekomen', zullen veel mensen in hun tijd wel hebben gezegd. En zo zullen ze het zelf ook hebben gezegd. Toch was dat niet zo. Ananías en Saffira waren ten diep-

ste vreemdelingen van het werk van Gods Geest.

En nu zien ze hoe in de gemeente van Jeruzalem allerlei rijke mensen hun goederen verkopen en het geld bij de apostelen brengen. Ze horen ook, hoe deze mensen door anderen geprezen worden. Daarom vatten ze het plan op om zelf ook een 'have', een bezitting te verkopen. Maar ze besluiten om slechts een deel van de opbrengst aan de apostelen te geven. Het andere deel houden ze achter voor zichzelf.

Mocht dat? Zeker wel. Niemand in Jeruzalem was verplicht om zijn akker te verkopen en alles af te dragen aan de armenzorg. Maar de zonde van Ananías en Saffira is, dat ze doen alsof ze alles geven. Ze geven slechts een deel, maar ze doen alsof ze alles geven.

Van die zonde zegt Petrus in onze tekst: 'dat gij den Heiligen Geest liegen zoudt'. Dat is het ergste geweest van hun zonde. Ze hebben tegen de Heilige Geest gelogen. Hoe dan? Op drie manieren.

1. Allereerst zijn ze ingegaan tegen het spreken van de Heilige Geest in hun geweten. Toen ze plannen maakten om een akker te verkopen en een deel van het geld achter te houden; toen Ananías met een zak geld door de straten van Jeruzalem ging; toen Saffira later bij de apostelen kwam, toen zal hun geweten gesproken hebben. Toen heeft de Heilige Geest - in wat we noemen Zijn algemene werkingen - gesproken in hun geweten. Maar ze hebben het spre-

ken van hun geweten het zwijgen opgelegd. En ze zijn gezamenlijk én persoonlijk dóórgegaan op het pad van de zonde.

2. Nog op een tweede manier hebben Ananías en Saffira gelogen tegen de Heilige Geest. Ze hebben het werk van de Heilige Geest ook op een leugenachtige manier willen nabootsen. Toen ze dat werk van Gods Geest zagen glanzen en schitteren in het leven van anderen in de gemeente van Jeruzalem, en toen ze dat werk van Gods Geest in hun eigen hart en leven zagen ontbreken, heeft dat hen niet op de knieën gebracht. Ze smeekten de Heere niet, of Hij met Zijn Geest ook in hun hart en leven wilde werken. Nee, ze zijn het werk van Gods Geest gaan nabootsen. Ze deden net alsof die Geest ook in hen woonde.

Zien - missen - nabootsen. Die drieslag is vandaag ook één van de levensgrote gevaren die de kerk bedreigen. Dat jongeren en ouderen het werk van Gods Geest in anderen zien. Terwijl ze het in hun eigen hart en leven missen. En daarom gaan ze het maar nabootsen. Ze willen ook doorgaan voor een kind van God. Ze doen alsof ze ook het werk van Gods Geest kennen. Ze zijn zelf maar aan het geloven geslagen. En ze praten over hun geestelijk leven, terwijl ze nooit levend gemaakt zijn. De Bijbel wijst ons een andere weg. Zien - missen - vragen! Als je het werk van de Heilige Geest in het leven van anderen ziet schitteren en je mist het in je eigen leven, is er maar één weg. De weg van het gebed: 'Heere, dat mis ik. Dat

Als de wederkomst niet eerder plaatsvindt, zal er een dag komen dat ook wij begraven worden. Waar zal onze ziel dan zijn?

ontbreekt bij mij. Maar wilt U het werken door Uw Geest'.

3. De uitdrukking 'liegen tegen de Heilige Geest' heeft nog een derde betekenis. Het wil ook zeggen, dat Ananías en Saffira probeerden om de Heilige Geest 'te verzoeken' (vs. 9). Ze hebben gekeken, hoe ver ze konden gaan. Zouden ze de Heilige Geest, Die zo krachtig had gewerkt in de gemeente, kunnen bedriegen door maar een deel van het geld te geven? Zou de Heilige Geest dat dan misschien niet merken? Zou de Heilige Geest wel echt alle dingen weten en doorgronden? Wat een verschrikkelijke zonde.

Leg uw eigen leven er eens naast. En jij het jouwe. Hoe vaak bent u

niet bewust verdergegaan op het pad van de zonde? U wist het met uw verstand: God weet en ziet alle dingen. En toch ging je verder. Is dat ook niet: Gods Geest verzoeken?

En dan gebeurt dat ontzaglijke. Ananías en Saffira vallen allebei dood neer. Nee, nu krijgen ze geen tijd meer om zich te bekeren. Die tijd hadden ze ruimschoots gehad. Maar nu ze zich verhardten in de zonde, is voor de Heere de maat vol. Aan het einde van de dag telt Jeruzalem twee graven meer. Een man en een vrouw, die elkaar ooit trouw beloofden, maar die elkaar voortsleepten naar het verderf, liggen daar naast elkaar. Hun gezamenlijk dienen van God

was voor Gods aangezicht niet meer dan schone schijn. En uw en jouw dienen? Als de wederkomst niet eerder plaatsvindt, zal er een dag komen dat ook wij begraven worden. Waar zal onze ziel dan zijn? Laat deze ernstige bladzijde uit het boek van de Handelingen ons dringen tot de bede: 'Och, schonkt Gij mij de hulp van Uwen Geest'. Die Geest wil nog werken onder mannen en vrouwen, ook in de tijd ná Ananías en Saffira. Want Hand. 5:14 zegt: 'En daar werden er meer en meer toegedaan, die den Heere geloofden, menigten beide van mannen en vrouwen'.

A.J.T. Ruis, Damwoude

Ambtelijke praktijk

DL, hoofdstuk 3 en 4

Waarom de samenvoeging?

De hoofdstukken 3 en 4 van de Dordtse Leerregels zijn samengevoegd. De opstellers hadden hier

voor een gegronde reden. De oorzaak hiervoor lag in het belijden van de Remonstranten. Wat door

hen werd neergelegd op de nationale synode had een geschiedenis. In de 16^e eeuw groeide in de Gereformeerde kerken de strijd tegen de confessie. Men ging zich keren tegen de leer van de predestinatie zoals die door Calvijn en anderen beleden werd. De Heidelbergse Catechismus was bijzonder het doelwit van de humanist Dirk Volkertszoon Coornhert. Zijn kritiek vond instemming bij velen in de Gereformeerde kerken. De oppositie tegen de belijdenis werd sterker en feller. Men achtte een revisie van de belijdenis noodzakelijk en men was voor afschaffing van officiële erkenning van elke belijdenis. Men zag de handhaving ervan als een dwang en daar wilde men van af. Diverse predikanten waren er die de Heidelbergse Catechismus niet wilden gebruiken. Men droeg de naam van Remonstrant.

Van de Redactie

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een meditatie opgenomen over Handelingen 5:3 van ds. A.J.T. Ruis. Ds. J.M.J. Kieviet geeft een impressie van de Generale Synode. Ds. Tanis schrijft over DL hoofdstuk 3 en 4. Ds. P. Roos schrijft een artikel over Trente. Ds. M.A. Kempeneers behandelt Daniël 2:32 en 33. Ds. K. Hoefnagel vult zijn rubriek onder de titel: 'De dagen verkort.' Ook treft u een bijdrage aan over Abraham Hellenbroek uit een preek over Jeremia 7:3. Tenslotte nog wat persberichten en boekbesprekingen.

Fam. ds. Tanis

Het zal D.V. 6 november 60 jaar geleden zijn dat ds. M.C. Tanis in de Chr. Geref. Kerk op Urk in het ambt van herder en leraar werd bevestigd door ds. W.F. Laman. Op 28 oktober mocht het 60-jarig huwelijksjubileum herdacht worden. Met beide jubilea willen wij ds. Tanis, zijn vrouw en hun kinderen en kleinkinderen van harte gelukwensen. Ds. Tanis mag nog voorgaan in de kerken en zijn bijdrage aan ons blad leveren. We hopen dat het hem geven zal worden dat dit nog enige tijd zo mag blijven. Bij het klimmen der jaren nadert de eeuwigheid. De Heere gedenke ds. en mw. Tanis in alle opzichten.

LCJ Bijbelstudieconferentie

Van D.V. 22-25 november organiseert het LCJ met de HHJO een Bijbelstudieconferentie voor jongeren vanaf 16 jaar: Joël- profeet van Gods genade en oordeel. Voor meer informatie www.lcj.nl/bsc+16 of tel. 06 21926163.

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. dinsdag 12 november 2013 verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 31 oktober.

AvH

De Remonstrantie

In 1610 werd in een geheime vergadering te Gouda onder leiding van Wtenbogaert de Remonstrantie samengesteld. Na

ondertekening werd het als een bezwaarschrift tegen de confessie ingediend bij de Staten van Holland. Uiteindelijk kwam de zaak op de nationale synode te Dordrecht 1618-1619. In vijf artikelen werd het belijden van de remonstranten verwoord. Art. 1 Er is een verkiezing vanwege een vooruitgezien geloof. Art. 2 Er is algemene verzoening door Christus. In verband met de zaak die in dit artikel over de Dordtse Leerregels aan de orde komt, geven we ook de tekst van de artikelen 3 en 4 door. Art. 3 luidt: De mens heeft het zaligmakend geloof niet van zichzelf noch uit kracht van zijn vrije wil also hij in de staat van de afwijking en van de zonden niets goeds dat waarlijk goed is (gelijk inzonderheid is het zaligmakend geloof) uit en van zichzelf kan denken, willen en doen. Maar het is van node dat hij van God in Christus door Zijn Heilige Geest wordt herboren en vernieuwd in verstand, geneigdheid of wil en alle krachten opdat hij het ware geloof recht verstaan, moge bedenken, willen en volbrengen naar het Woord van Christus: Zonder Mij kunt gij niets doen (Joh. 15:5). In het vierde artikel staat: Deze genade Gods is het beginsel, de voortgang en volbrenging alles goeds ook in zoverre dat de wedergeboren mens zelf zonder deze voorafgaande of toekomende, opwekkende, volgende en medewerkende genade noch het goede denken, het willen of doen kan noch ook enige verzoeken ten kwade weerstaan zodat alle goede daden of werkingen die men bedenken kan de genade Gods in Christus moeten toegeschreven worden. Maar zoveel de manier van de werking derzelve genade aangaat, die is niet onweerstandelijk, want er staat van velen geschreven dat zij de Heilige Geest weerstaan hebben (Hand. 7 en elders op vele plaatsen).

Toetsing

Wanneer we beide artikelen toetsen aan de Heilige Schrift dan kunnen we de formulering van artikel 3 accepteren. Maar dat is niet het geval met artikel vier. In art. 3 wordt gezegd dat genade noodzakelijk is voor de zaligheid. Zowel

in het begin van het geestelijk leven als aan het einde. Wat daartussen ligt heeft ook genade nodig. Nu staat in art. 4 dat er sprake is van medewerkende genade en die genade van God is te weerstaan door de mens. Stefanus zegt het toch: Gij wederstaat altijd de Heilige Geest, Hand. 7:51. Vandaar dat gezegd kan worden dat een mens zich kan opstellen tegen God en Zijn werking kan weerstaan. De mens kan meewerken zodat hij God met Zijn genade laat werken. Het noemen van Hand. 7:51 als argument voor hun gedachten is een onjuiste interpretatie. Calvijn zegt in zijn commentaar: Het gaat hier niet over de verborgene openbaringen welke God een ieder in het hart geeft, maar over de uitwendige dienst. We moeten erop letten dat Stefanus de Joden alle schijn van verontschuldiging wilde ontnemen. Daarom verwijt hij hun dat ze willens en wetens en niet uit onkunde tegen God opstonden. Hieruit blijkt hoe grote betekenis de Heere aan Zijn woord hecht en hoe eerbiedig Hij wil dat wij het zullen ontvangen. Daarom moeten we ons benaastigen om de dienaren door wier mond God ons onderwijst gaarne te horen opdat wij niet naar de wijze der giganten krijg voeren tegen de Heere. (Een gigant was volgens de oude Grieken een reus die de Olympus wilde bestormen.) In de kanttkening bij de Statenvertaling staat als het over het werkwoord weerstaan gaat: altijd valt gij tegen de Heilige Geest. Want die Geest overtuigt u door Zijn woord dat de leer van Christus de rechte zaligmakende leer is en evenwel staat gij dezelfde altijd tegen. Aan beide genoemde verklaringen mogen we niet voorbij gaan. De gedachtengang van de Remonstranten staat niet los van hun overtuiging dat de mens een vrije wil heeft behouden en dat hij geestelijk niet in een doodstaat leeft. Vandaar zijn kunnen reageren op het doen van de Heere. Hun beroep op Hand. 7:51 is geheel onjuist. Overduidelijk gaan de Dordtenaren in de artikelen drie en vier in op het belijden van de Remonstranten. Hun gedachten en belijden zijn geheel aan de Heilige Schrift ontleend. Wat de

Remonstranten belijden randt het getuigenis Gods aan omtrent de staat van de mens, weergegeven in Zijn Woord. Het strijdt ook tegen de almacht van God. Van God geldt: Ik wil en zij zullen. Laat het 'Ik zal maken' bijzonder voor ambtsdragers leven. In de vorige eeuw werd gezegd: de Remonstranten zijn door de voordeur van de kerk buiten gezet. Maar ze zijn door de achterdeur weer in de kerk gekomen. Hoe is het nu bij de kerken van Reformatorisch belijden? In de kerk kunnen kieren zijn waardoor de wind van semi of verkapt Remonstrantisme naar binnen komt. Een aangenaam windje. Wordt eraan gedacht of op gelet? Hier geldt zelfs: als twee hetzelfde zeggen, bedoelen ze nog niet hetzelfde. Een voorbeeld is het houden van de nationale synode. Draagt die hetzelfde Gereformeerde karakter als de nationale synode die gehouden werd in 1618-1619? Het valt te betwijfelen.

M.C. Tanis

Daar is nog iets. Dikwijls beluistert men als volgt: och, ik bid al zo lang en ik blijf toch maar onbekeerd; ik wacht, en ik wacht al, maar er gebeurt niets. 't Zou kunnen zijn, dat uw bidden en wachten slechts uit verkeerde beweegredenen was; ge wilt misschien graag naar....de hemel? Juist; anders niets? Naar de hemel? Wilt ge ook even gaarne, dat God verheerlijkt wordt? Desnoods ook, als ge naar de hel moest? Ja, is dat willen naar de hemel gaan wel echt bij u? Wat zoudt ge daar willen doen? Ga met die vragen naar God Zelf, om door Hem u te laten onderzoeken. Want o, al die mensen, die zo gaarne bekeerd willen worden; het is te vrezen, dat er velen onder zijn, die nog eens eerst wat anders moeten leren; nl. niet willen.

G. Wisse, *De bekering des mensen*.

We moeten erop letten dat Stefanus de Joden alle schijn van verontschuldiging wilde ontnemen. Daarom verwijt hij hun dat ze willens en wetens en niet uit onkunde tegen God opstonden.

Daniël voor jongeren

Daniël 2:32-33

32 Het hoofd van dit beeld was van goed goud; zijn borst en zijn armen van zilver; zijn buik en zijn dijen van koper;

33 Zijn schenkelen van ijzer; zijn voeten eensdeels van ijzer, en eensdeels van leem.

Prof. dr. mr. Herman Philipse is hoogleraar filosofie aan de Universiteit van Leiden. Hij is bovendien overtuigd atheïst. Hij schreef in 2004 het boek: *'Atheïstisch manifest en De onredelijkheid van religie'*. Daarin betoogt hij dat gelovige mensen niet nadenken. *Geloof en wetenschap kunnen niet samengaan. Iemand die gelooft is on-redelijk. Wetenschappers zoals hij denken kennelijk wel na. En in tegenstelling tot gelovigen heeft hij wel een gezond verstand.*

Nu ga ik hier natuurlijk geen tegenbetoog houden tegen deze hooggeleerde man. Het valt zelfs voor theologen niet mee om op basis van argumenten met hem te discussiëren. De discussies met hem ontaarden toch wel vaak in een vertoon van retoriek. Dat is de leer van overtuigend spreken. En dat kan deze meneer heel goed. Maar waar ik nu op wil wijzen, dat is dat we hierin een tweede vervulling zien van de droom van Nebukadnezar. We kunnen het beeld namelijk niet alleen vanuit de afzonderlijk delen verklaren, maar ook vanuit het geheel. Want het was toch één beeld.

De eerste verklaring is natuurlijk dat elk deel een wereldrijk voorstelt. Dat hebben we vorige keer gezien. En dat is ook de uitleg die Daniël hier geeft. Nebukadnezar was het gouden hoofd. De koperen buik was het rijk van Alexander de Grote, enzovoorts. Maar, we kunnen het beeld ook in zijn geheel verklaren. Het was immers één beeld. En dat heeft ook wat te betekenen. En laten we dan

vooral op het hoofd en de voeten letten.

Het hoofd was van goud. Wat kan dat betekenen? Wel, goud is het kostbaarste edelmetaal. Dat glimt het mooist. Goud maakt indruk. Je zou kunnen zeggen dat dit laat zien hoe de mens is. Hij heeft een gouden hoofd. Dat wil zeggen: hoogmoedig.

We zien dat allereerst bij Nebukadnezar zelf. Hij zei: *'Is dit niet het grote Babel dat ik gebouwd heb?'* Hij was trots op zichzelf. Hij had dat grote en mooie Babel gemaakt. Ook in dat opzicht is de uitleg van Daniël waar, toen hij tegen Nebukadnezar zei: *'Gij zijt dat gouden hoofd'*. Nebukadnezar was een hoogmoedige man. Trots en zelfgenoegzaam. Maar tegelijkertijd was deze man zwak. Want nauwelijks had hij die hoogmoedige woorden gesproken, of hij verloor zijn verstand en hij werd als een dier. En daarmee werd bewezen dat hij dan wel een gouden hoofd kan hebben, maar dat zijn voeten ijzer en klei zijn. Zwak en broos. En dat geldt van al die koningen met hun koninkrijken. Bij alle wisselingen van tijden en namen blijft dat gouden hoofd er toch op staan. Ook in het Perzische, het Griekse en het Romeinse rijk bleef de geest van Babel heersen. De mens blijft in zichzelf trots en hoogmoedig. Ook in onze tijd, het rijk van ijzer en klei.

Er is een ongekende overschatting van het verstand en het denkvermogen van de mens. Herman Philipse is maar één voorbeeld. Je zou er zoveel namen aan kunnen toevoegen van mensen die lijden aan een grote mate van zelfoverschatting. Denk aan de natuurkundige Stephen Hawking, of de bioloog Richard Dawkins. Mensen die een gouden hoofd hebben. En zo zijn er nog veel meer. 'Durf te denken!' zo heet het programma van het Humanistisch Verbond.

Er wordt een kruistocht tegen het christelijke geloof gehouden. Maar tevergeefs.

Want al die koningen en hun koninkrijken zijn vergaan. En de grote denkers zoals Socrates, Sartre, Marx, Nietzsche enzovoorts, ze zijn allemaal verdwenen. Het zijn mensen met voeten van ijzer en klei. Laten we daarom maar niet onder de indruk zijn van dat beeld. Wij kunnen er zo tegenop kijken. Dat hoofd, dat zo prachtig schittert. En die zilveren armen die zoveel kracht uitstralen. Maar het gaat allemaal voorbij. Want het fundament van dat beeld is klei. Het is stof.

Kijk maar niet op tegen al die zogenaamde geleerdheid en schrik maar niet van al die zogenaamde argumenten. Iedere wetenschap zit vol met vooronderstellingen en aannames. Veel van wat de wetenschap beweert, kan niet bewezen worden. Herman Philipse kan wel beweren dat God niet bestaat, maar hij moest toegeven dat hij niet kan bewijzen dat God niet bestaat. En daarmee neemt hij een groot risico. Want als hij zo blijft denken, dan zakt deze hooggeleerde man met zijn gouden hoofd door zijn broze voeten van ijzer en klei in elkaar. En dat geldt van alle mensen die zich tegen God en tegen Zijn Gezalfde verzetten. Asaf zegt in Psalm 73 zo aangrijpend: *'Zij storten van de top van eer, in eeuwige verwoesting neer'*.

Daniël noemde in vers 31 het beeld mede daarom 'schrikkelijk'. Het had iets afschrikwekkends. Hij werd er bang van. Welnu, iemand die de Heere vreest, die schrikt van dat beeld. Want dat gouden hoofd dat straalt goddeloosheid uit. Het ijzer straalt wreedheid uit. En de klei straalt vergankelijkheid uit. Wees er maar bang van. Ga met je problemen niet naar dat beeld. Luister voor wat betreft de grote levensvragen niet naar de atheïstische filosofie.

De Heere Jezus heeft in Lukas 10

Iedere wetenschap zit vol met vooronderstellingen en aannames. Veel van wat de wetenschap beweert, kan niet bewezen worden.

gezegd dat de geestelijke dingen voor ‘de wijzen en verstandigen’ verborgen zijn. Maar dat het aan ‘de kinderen’ is geopenbaard. De wijze mensen denken het zelf te weten. Maar een kind weet niets. Dat staat vragend in het leven.

Dat moet nog zoveel leren. Een kind is afhankelijk. En zo krijg je verstand van God en Goddelijke zaken. Als de Heere je ‘verlichte ogen des verstands’ geeft. Als je niet als een kind wordt, dan zul je het Koninkrijk

van God niet binnengaan. Maar *wie Hem nederig valt te voet, die zal van Hem Zijn wegen leren.*

M.A. Kempeneers
makempeneers@klikSAFE.nl

Kerkelijk actueel

Trente

In de politiek valt geregeld het woord “hervorming”. Pechtold heeft het er vaak over. Het klinkt vreemd in zijn mond. Hervorming is voor ons iets heel anders. Het begrip heeft vooral geestelijke dimensies. Het blijkt dus dat dit woord gebruikt wordt in een verschillende context. Dat verschillend gebruik zien we ook rond het concilie van Trente. Het werd gehouden als reactie op de Reformatie. Het misleidende was dat ook Trente sprak van hervormingen. Maar men bedoelde iets anders.

Het concilie van Trente is bekend geworden vanwege zijn contra-reformatorische uitspraken. Rome bedoelde het als een poging om de invloed van de feitelijke Reformatie tegen te gaan. Het werd gehouden van 1545 tot 1563 in de Noord-Italiaanse stad Trente. Het Katholiek Documentatie Centrum geeft de volgende korte samenvatting: “De besluiten van het concilie van Trente (1545-1563) waren eeuwenlang van grote betekenis voor de Rooms-katholieke Kerk. Het zorgde voor een verheldering van de geloofsleer, gaf de aanzet tot betere opleidingen voor priesters en het catechetisch onderwijs. Het concilie van Trente mag daarom met recht het concilie van de Katholieke Hervorming genoemd worden”.

H. Bavinck noemt het concilie van Trente een reformatie van de kerk in Roomse zin. Dus een Roomse “reformatie”. Reformatie en hervorming zijn begrippen die ook Rome kent en gebruikt. Maar de invulling is iets heel anders. Rome had wel iets geleerd van Luther. Er waren inderdaad veel misstanden rond het leven van de geestelijken en bijvoorbeeld over de aflaat en de verdiensten van Christus. Een goddeloos leven van een priester werd nu niet langer getolereerd. De leer werd ook wel enigermate bijgeschaafd en herschreven, maar daardoor

werd de Roomse zuurdesem alleen maar versterkt. Men hervormde, maar men bleef Rooms. Volgens de Roomse Kerk zelf werd zelfs de leer herschreven in een nog sterkere vorm van Katholicisme. Stelt u het zich voor: in 126 stellingen werd de leer van de Reformatie (95 stellingen) ontkracht en “weerlegd”. Het anathema (vervloekt) klonk in Trente over ieder die de leer van de Reformatie onderschreef. We kunnen van Trente enkele dingen “leren”; we horen drie waarschuwingen als we Trente vergelijken met Wittenberg.

1. Trente deed twee dingen: de moraal werd meer in overeenstemming gebracht met Gods Woord. De geestelijken werd de mogelijkheid ontnomen om losbandig te leven; aan het ambt werd duidelijker geestelijk invulling gegeven. Dat bleek een voordeel te zijn. Maar het tweede wat men deed, was een grotere stap in de verkeerde richting: de leer van Rome werd niet alleen gehandhaafd, maar deze werd ook nog eens extra benadrukt en van Roomse accenten voorzien. De heldere taal van Luther werd radikaal afgewezen. Dat bleek vooral op het punt van de rechtvaardiging door het geloof. De algenoegzaamheid van het offer van Christus werd ondermijnd door de medewerking van de mens. De zondaar speelde

een belangrijke rol mee. Hij kon de genade weerstaan of ook verliezen. Hij kon ook niet verzekerd zijn van zijn zaligheid. Christus en Zijn gerechtigheid werd mede in de schaduw gesteld door de werken, de goede werken, zowel van de heiligen alsook die van de levenden. Tussen Luther en Rome deden zich dezelfde verschillen voor die eerder ook al in de gemeente der Galaten gesignaleerd werden. De schat van de genade ligt bij Rome in- en opgesloten binnen de menselijke werken en de eigen gerechtigheid. Het zicht op Christus wordt ernstig belemmerd door Mozes, die te vaak in Zijn plaats gesteld wordt. God en de mens worden op deze manier concurrenten of ook medewerkers. De Roomse leer aarzelt tussen Horeb en Golgotha (SemiPelagiaans) om uiteindelijk terecht te komen bij de Horeb; dit klopt met het feit dat heel de eredienst bij Rome Oudtestamentisch gestyled is. Luther stelde dit geheel anders: de rechtvaardiging gaat geheel buiten de werken van de zondaar om, buiten de verleden, de tegernwoordige en de toekomstige werken. Een zin met enorme consequenties. Hier blijft wel spanning optreden. Het is hetzelfde probleem wat zich ook onder ons voor kan doen. In Reformatorische kringen kan het ook gebeuren dat het heil in Christus wordt aangevuld door de

De heldere taal van Luther werd radikaal afgewezen. Dat bleek vooral op het punt van de rechtvaardiging door het geloof.

De Heere Jezus kwam tot verlossing van alle zondaren, zowel voor tollenaars alsook voor Farizeeën. Niemand is bij voorbaat afgewezen omdat hij Rooms is of omdat hij een Farizeeër is.

gelovige mens. Geen rechtvaardiging van de goddeloze, maar van de vrome zondaar. Ook binnen de Reformatie (de Catechismus, vr. & antw. 61 spreekt hierover) neigde men er naar om het geloof te stellen voor de rechtvaardiging. Vergeving was er voor degene die vanwege zijn geloof aan sommige voorwaarden voldeed. Rechtvaardiging wordt dan een vrucht van het geloof van de mens. De vergeving wordt afhankelijk gesteld van de mens die gelooft. Dat zijn ook nu geen onbekende klanken. Of anders gesteld: men wordt pas gerechtvaardigd nadat men leeft in een zekere weg van bekering. Eerst bekommring, daarna rechtvaardiging. Eerst een gemis, eerst vroomheid, daarna vergeving. Scherp gesteld is het deze vraag: Is er niets buiten Christus in zondaren, in u en mij? Kan ik dus frank en vrij Christus aannemen, zonder enige bekommring wie ik zelf ben? Maar u hoort ook de vraag stellen in de prediking: Bent u ontdekt aan uw zonden? Hebt u gebroken met de wereld? Is er die droefheid naar God gekomen? Deze vragen en de antwoorden kunnen, hoe noodzakelijk ook, afleiden van de Heere Jezus. Toch moeten ze wel gesteld worden. Het is terecht dat men zegt dat u mag komen tot Christus zoals u bent. Maar u komt pas tot Hem als u een zeker gemis ervaart. Is het dan toch Christus en mijn tranen, en mijn werken, en mijn geloof? Nee, het is alles vrucht van Zijn werk. Ook tranen en bevinding vloeien voort uit Zijn verdienste. Het is door de Geest van Christus Die Hem verheerlijkt in alles en Die ook plaats maakt voor Hem. Dat werd in Trente zo niet gesteld. Trente kan u leren de gevaren van de vrome mens te ontlopen en het heil enkel en alleen op Christus te bouwen; maar dat is een levenslange les.

2. Toch is het wel aangrijpend dat het optreden van die éne Luther zowel heeft geleid tot Wittenberg als tot Trente. Hij gaf de stoot tot zowel de Reformatie alsook indirect en zonder het te bedoelen tot de Contra-Reformatie. Was er geen Luther

geweest, dan was er geen Trente geweest. Dat was niet zijn wens, integendeel. Bedenk echter dat het Evangelie altijd leidt tot twee reacties. Ook dat kunnen we van Trente leren.

Zo was het ook toen de Heere Jezus optrad. Het Evangelie is een reuk des doods ten dode en des levens ten leven. Tweeërlei uitwerking. Dat is aangrijpend. De prediking roept dezelfde reacties op, ook nu nog. De blindgeborene werd ziende en geloofde in de Zoon van God; de Wetgeleerden daarentegen werden blind toen zij geconfronteerd werden met de Heere Jezus. (Joh. 9:39-41). Het Evangelie stuit op het “contra” van de zondaar. Hij verzet zich ertegen, of hij gaat mee, als Orpa, maar keert halverwege toch nog terug. Dat bedoelt de Heere niet. De Heere Jezus kwam tot verlossing van alle zondaren, zowel voor tollenaars alsook voor Farizeeën. Niemand is bij voorbaat afgewezen omdat hij Rooms is of omdat hij een Farizeeër is. Wie echter zijn eigen weg volgt en wie rust op eigen gronden, ziet in Christus zijn Tegenstander. We zien dat ook duidelijk in de moordenaars aan het kruis. De opstanding is voor de discipelen vreugde, maar de wachters slaan op de vlucht. Christus is gezet tot een val en een opstanding. Op de laatste bladzijde van de Bijbel staan de treffende woorden: “die vuil is, dat hij nog vuil worde; die gerechtvaardigd is, dat hij nog gerechtvaardigd worde” (Opb.22:11m).

U moet bedacht zijn op deze uitwerking. Christus is een Steen des aanstoots of Hij is de vaste Rots van uw behoud. In ieder natuurlijk hart leeft het verzet. Gelukkig als we leren buigen en ontdekt worden aan onze eigen ellende en onmacht. Hebt u het Evangelie van de Reformatie persoonlijk ook al zo leren kennen en omhelzen?

3. Trente sprak ook van reformatie en hervorming, gebruikte de goede woorden, maar bedoelde een andere uitwerking. Zo ontstond begripsverwarring, een zaak waar we tot op vandaag toe nog mee geconfronteerd worden en waar we ook op reformatorisch

erf zoveel last van hebben. Trente spreekt van reformatie, maar men sprak over de eigenlijke Reformatie het anathema uit. Weet je dan nog waar je aan toe bent? Men deed Luther in de ban en in hem ook de Heere Jezus Zelf. Hij werd buiten de legerplaats gesloten. Toch waren er op het eerste gezicht wel goede dingen. Men verbeterde de praktijk, men sprak over de rechtvaardiging en de heiliging, men gebruikte dezelfde termen maar tegelijk gaf men een heel andere invulling. Men kan spreken over de boete, over de bekering. Over het geloof. Boete en berouw stonden bij Rome in het teken van de werken (satisfactio operis), terwijl Luther heeft mogen ontdekken dat boete te maken heeft met de verbrijzeling van het hart. Men kan over Christus spreken en het anders bedoelen. Paulus kent er die een “andere Jezus” prediken, of een andere geest of een ander evangelie (2 Cor.11:4). Dat vraagt van de prediking dat de zaken uitgelegd en verklaard worden. Dat er ook vragen gesteld worden: In welke Jezus gelooft u? Hoe bent u gereformeerd? De duivel is de aap van God (Luther). Hij bootst alles na. Hij zaait zaad dat veel weg heeft van het goede zaad; het is het echter niet. Johannes roept op de geesten te beproeven; want er zijn veel geesten uitgegaan in de wereld (1 Joh.4:1). Dit te onderscheiden is geen muggenzifterij. Het kan zijn dat wij ruim spreken over de Reformatie, terwijl we de Contra-Reformatie bedoelen. Dat alles kan alleen maar leiden tot de vraag: “Doorgrond Gij mij en ken mijn hart en zie of er een schadelijke weg bij mij is en leid mij op de eeuwige weg”.

P. Roos

De dagen verkort

De profetieën aangaande de eindtijd hebben menigeen al bezig gehouden. Ik heb er ook een vraag over gekregen, die ik nu zal proberen te beantwoorden. Het gaat over de uitdrukking van de Heere Jezus dat de dagen van de grote verdrukking “verkort” zullen worden om der uitverkorenen wil. We vinden deze woorden in Matth. 25 vers 22 en Markus 13 vers 20. Voor alle duidelijkheid citeer ik Matth. 24 de verzen 21 en 22: “Want alsdan zal grote verdrukking wezen, hoedanige niet is geweest van het begin der wereld tot nu toe en ook niet zijn zal. En zo die dagen niet verkort werden, geen vlees zou behouden worden; maar om der uitverkorenen wil zullen die dagen verkort worden”.

De vraag is eigenlijk of het niet duidelijk is dat we al middenin die tijd zitten, want “de tijd gaat zo snel”, een jaar is zo om, iedereen heeft het er over. Is dat wat de Heere Jezus bedoelde?

Ik denk het niet, maar eerst wil ik even op bovengenoemde verzen uit Matth. 24 ingaan. De Heere spreekt in eerste instantie namelijk over de verwoesting van Jeruzalem in het jaar 70 na Christus. Daarom horen we goede raadgevingen om het onheil te ontvluchten, maar “Bidt dat uw vlucht niet geschiede des winters, noch op een sabbat”, vers 20. Door de winterse ongemakken zou de vlucht bemoeilijkt worden en een vlucht op een rustige sabbatdag zou te veel opvallen wellicht.

Ook deze profetie van de hoogste Profeet heeft, als vele andere profetieën een diepere lading. De Heere spreekt namelijk ook van het einde der tijden. Uit Zijn woorden dat de verdrukking alle voorgaande zal overtreffen en dat er ook nooit meer een dergelijke verdrukking zal zijn, blijkt duidelijk dat het om een catastrofe gaat aan het einde der tijden, voorafgaande aan de wederkomst van de Heere Jezus.

Over die grote verdrukking spreekt ook de profeet Joël in hoofdstuk 2 vers 2, waar de dag des HEEREN een dag van duisternis en donkerheid wordt genoemd en vooral moeten we aan Daniël denken. Zie maar hoofdst. 12 vers 1: “En te die tijd zal Michaël opstaan, die grote vorst, die voor de kinderen uws volks staat, als het zulk een tijd der benauwdheid zijn zal, als er niet geweest is, tot op dienzelven tijd toe”.

En natuurlijk denken we ook aan de visioenen die Johannes op het eiland Patmos heeft gezien. De verlost, bekleed met lange, witte klederen, komen uit de grote verdrukking, hoofdstuk 7 vers 14. Dat ziet op de tijden van vervolging en druk, maar ook op de situatie waarin Gods volk altijd al verkeerd heeft: zij gaan in wezen allen over van een tijd van grote verdrukking naar een eeuwigheid van grote verrukking.

Welnu, om der uitverkorenen wil zal de dag van de grote verdrukking, en nu denken we heel speciaal aan de donkere en zware eindtijd voor Gods volk, verkort worden. De vraag is wat dat betekent. Het oorspronkelijke woord doet denken aan afhakken, aan een tak die geknot wordt, aan iets dat met een ferme slag korter wordt gemaakt. Het ziet dus op een plotseling einde van die ellendige tijd. De macht van de antichrist zal op een gegeven moment niet gaan tanen en verzwakken, maar zal, juist op het moment dat zijn macht groot is, plotseling worden afgesneden. Namelijk door de wederkomst van de Zoon des mensen, wiens plotselinge verschijning zal zijn als een onverwachte, plotselinge bliksemflits en donderslag. “Want gelijk de bliksem uitgaat van het oosten en schijnt tot het westen, also zal ook de toekomst van de Zoon des mensen wezen”. Matth. 24 vers 27. Ik noemde Daniël al. Die geeft in zijn profetie een duidelijke om-

schrijving van wat de Heere Jezus bedoelt met het woord “verkorten”. Ik denk aan hoofdstuk 7 vers 25 waar van de tijd van de grote tegenstander van God gezegd wordt dat men in zijn hand wordt overgegeven “een tijd, en tijden en een gedeelte van een tijd”. Dat vinden we ook weer terug in hoofdstuk 12 vers 7. Daar gaat het ook over “een bestemde tijd, bestemde tijden en een helft”.

Deze uitdrukking wil niets anders zeggen dan dat de tijd van de grote verdrukking, de tijd van de mens der zonde, de tijd van de antichrist, de tijd dat satan ontbonden is, een tijd van opkomen, blinken zelfs, maar ook van verzinken zal zijn. We groeien naar die tijd toe (een tijd genoemd), we beleven de macht van de boze (tijden genoemd, meervoud), maar dan opeens is er sprake van zijn eeuwige val (gedeelte van een tijd genoemd).

Als al die vreselijke dingen geschieden, zo zegt de Heere Jezus, heft dan uw hoofden opwaarts, omdat uw verlossing nabij is, Lukas 21 vers 28. De macht van satan zal abrupt tot een einde komen, zoals een tak van de boom wordt gekapt. Juist op het moment van zijn glorie zal de grote Overwinnaar van zonde, dood, hel en duivel hem voor eeuwig van zijn troon stoten. Tot blijdschap van allen die hij verdrukte. En allen die niet het Lam, de Christus volgden, maar de bok, de antichrist, zullen met hem eeuwig omkomen. Dat stelt ons toch weer voor de vraag: wie behoren wij toe? Aan de grote verdrukking zal abrupt een einde komen ten gunste van de uitverkorenen. De Heere verliest de Zijnen niet uit het oog en zal tot hun blijdschap verschijnen. Maar als we niet tot de Zijnen behoren, wat dan? Bedankt voor de vraag. De volgende keer een vraag over een passage uit Psalm 90.

K. Hoefnagel

De macht van satan zal abrupt tot een einde komen, zoals een tak van de boom wordt gekapt.

Een kleine impressie

We kunnen het ons in onze seculiere tijd naar mijn stellige overtuiging niet meer te veroorloven ons op te sluiten in onze eigen kerk of, erger nog, binnen onze groep in de kerk.

Mooie foto, vond u niet? In het RD van donderdag 3 oktober jongstleden. In De Wekker van een week later is hij ook afgedrukt. Tweënvijftig mannen bij elkaar op een groepsportret. De afgevaardigden naar de generale synode van 2013, in Nunspeet in vergadering bijeen. In deze maanden zoeken ze elkaar regelmatig op. Want samen vormen ze de synode. Inmiddels zit de eerste week erop. Wel te verstaan: de eerste plenaire zittingsweek, van dinsdag 1 tot en met vrijdag 4 oktober. Dat betekent niet dat er tussen de opening van de synode op 30 augustus op Urk en de eerste oktoberdag niets is gebeurd. Er is heel wat afvergaderd. In de weken tussen de synodezittingen komen de synodecommissies – zeven in getal – veel keren bij elkaar. Het is hun taak om hun oordeel te formuleren over de deputatenrapporten en om voorstellen aan de synode te doen. Die voorstellen worden, samen met de aan de synode toegezonden rapporten, in de plenaire vergaderingen besproken. Zo zijn onze manieren.

Ontvangen

Waarover spraken zij, die tweënvijftig bij elkaar? Laat ik beginnen met het slot van die eerste zittingsweek. Zoals bekend zal in één van deze weken het rapport *Homoseksualiteit en homoseksuele relaties* worden behandeld. Dat zal gebeuren achter gesloten deuren. Maar voordat het rapport zelf ter sprake zal komen, is er eerst een vergadering geweest, waarin ieder van de synodeleden die daaraan behoefte had, iets zeggen mocht vanuit zijn betrokkenheid bij dit onderwerp. Welnu, dat gesprek hebben we gehouden op vrijdagmiddag 4 oktober. Het was een onderlinge ontmoeting in beslotenheid. Ieder mocht met zijn eigen (persoonlijke en/of pastorale) ervaringen naar voren brengen wat hij wilde. Zo is het ook gebeurd. Het is een

bijzondere middag geworden, met veel openhartigheid, veel ontroering, veel stil luisteren naar elkaar en een groeiende verbondenheid rond dit actuele maar niet gemakkelijke thema. De synode heeft op deze vrijdagmiddag een kostbaar geschenk van de Heere ontvangen. Het geeft hoop voor een goede en eerlijke bespreking van het rapport over enkele weken. De broeders gingen die vrijdag naar huis met een bewogen gemoed.

Aan die vrijdagmiddag waren wel enkele intensieve vergaderdagen vooraf gegaan. Veel thema's kwamen in die eerste week al aan de orde. Op de eerste vergaderdag waren enkele onderwerpen uit het rapport van deputaten eenheid gereformeerde belijders ter tafel. Onder meer de contacten met de Gereformeerde Bond in de Protestantse Kerk in Nederland. De voorzitter van het hoofdbestuur, ds. A.J. Mensink, sprak ons toe. De synode besloot op die dag de CGK-kansels open te zetten voor die predikanten in de Protestantse Kerk in Nederland die zich in alles willen stellen op de grondslag van Schrift en belijdenis. Het is de taak van de plaatselijke kerkenraden om zich hiervan in de praktijk te vergewissen.

Later op de dag was er opnieuw bezoek. Dat was toen het rapport betreffende de contacten met de Hersteld Hervormde Kerk aan de orde was. Namens deze kerk sprak ds. D. Heemskerk de synode toe. Met zijn kerk was er al eerder besloten tot de mogelijkheid van kanselruil.

Het was goed om naar de woorden van deze broeders te luisteren. Opmerkelijk – een kleine tien jaar geleden gingen ze uit elkaar rond de vorming van de PKN: degenen die hun roeping zagen binnen die nieuwe kerk en zij die dat om des gewetenswil niet konden en de HHK vormden. Nu waren vertegenwoordigers van beide kerken op onze synode aanwezig, en dat

binnen enkele uren. Op deze wijze moge tot uitdrukking zijn gebracht dat er in ons land meerdere (onderdelen van) kerken zijn die van harte de gereformeerde belijdenis zijn toegedaan. We kunnen het ons in onze seculiere tijd naar mijn stellige overtuiging niet meer te veroorloven ons op te sluiten in onze eigen kerk of, erger nog, binnen onze groep in de kerk. Het moge meer en meer waar worden, tussen de gemeenten en vooral tussen de leden van de kerken: *“Ik ben een vriend, ik ben een metgezel van allen die Uw Naam ootmoedig vrezen...”*

De praktijk laat overigens zien dat het zoeken van eenheid buiten de eigen kerken binnen die kerken ook weer de nodige spanning kan oproepen. Zeker als we bedenken dat er ook binnen onze kerken een flinke verscheidenheid te constateren valt. Deputaten hebben over een en ander in hun rapporten geschreven. De synode kwam er niet klaar mee en voorzag de commissie van enkele opdrachten, nader te bespreken met deputaten eenheid. In de tweede week zal dit thema opnieuw aan de orde komen.

Jeugd, Israël en opleiding

Ik schreef het al: veel belangrijke rapporten zijn in deze week de revue gepasseerd. Maandagavond ging het over het beleid aangaande de jeugd en de kerkelijke jongerenorganisaties: het LCJ en de CGJO waren present.

Uitvoerig was ook de bespreking van het rapport van het deputaatschap *Kerk en Israël*. Deputaten stellen een nieuwe omschrijving van hun taken voor. Wat is het hart van onze kerkelijke presentie in het land van de Bijbel? We weten wat het westen van Europa het volk uit Abraham gesproten de laatste decennia heeft aangedaan. Mogen wij nog wel de vrijmoedigheid hebben om tot hen de bood-

schap van het Evangelie te brengen? Deputaten hanteren bij de opvatting van hun taak een drietal kernwoorden: luisteren, dienen en getuigen. Dat laatste hoort er echt bij. Zeker en vast!

Donderdag was de dag waarop de TUA in de belangstelling van de synodebroeders stond. TUA, u weet wel: onze Theologische Universiteit te Apeldoorn. Besloten werd aan prof. dr. A. Baars emeritaat te verlenen, en wel op de meest eervolle wijze. Professor Baars heeft een enkel jaar geleden de 65-jarige leeftijd bereikt. Goede woorden werden die middag gesproken in de richting van prof. Baars en ook door hemzelf. De jaren in Apeldoorn zijn zwaar geweest. Veel werd van onze broeder

gevergd. Tot heden geldt evenwel: *Eben-Haëzer. Tot hiertoe heeft de Heere ons geholpen!* Hem zij de dank. Tot beoogd opvolger van prof. Baars werd dr. M.J. Kater benoemd. Overigens: nog niet als hoogleraar, maar voorlopig als universitair hoofddocent. De leeropdracht van dr. Kater betreft de vakken van de gereformeerde praktische theologie. Dat houdt in: homiletiek (hoe je preekt), poimeniek (ofwel: het pastoraat) en catechetiek. Wat dat laatste inhoudt, dat zal voor zichzelf spreken. Maar er vond nog een benoeming plaats: dr. A. Huijgen werd eveneens benoemd tot universitair hoofddocent. Hij zal zich voornamelijk gaan bezig houden met de systematische theologie. Die be-

staat uit dogmatiek (de leer van de kerk) en ethiek (het antwoord op de vraag: hoe te handelen?).

Ziehier een kleine en beknopte weergave van (iets van) het besprokene in de eerste week. De volgende keer dat de synode zal samenkomen, zal Deo volente zijn op dinsdag 29 oktober t/m 1 november. De broeders hebben bij hun beraadslagingen en hun besluiten de wijsheid nodig die er bij de Heere is. *“Indien iemand van u wijsheid ontbreekt, dat hij ze van God begere, die een iegelijk mildelijk geeft en niet verwijt. En ze zal hem gegeven worden...”* Het is de gemeenten niet verboden om mee te bidden.

J.M.J. Kieviet

Sprekend verleden

Abraham Hellenbroek

Bevel tot bekering

‘Zo zegt de HEERE der heirscharen, de God Israëls: Maakt uw wegen en uw handelingen goed, zo zal ik ulieden doen wonen in deze plaats.’
Jeremia 7:3

Het gaat om de vreze Gods en het waarnemen van Zijn geboden. We lezen immers in Prediker 12:13 ‘Van alles wat gehoord is, is het einde van de zaak: Vrees God en houd Zijn geboden, want dit betaamt allen mensen.’ Dat is niet alleen het einde van het boek Prediker, het is ook het einde van de prediking van de profeten. Zij riepen op tot bekering, spoorden aan tot Godzaligheid, zij wilden afschrikken van goddeloosheid en dringen tot het goede. Nadat Jeremia het volk tot aandacht had opgewekt, sprak hij over het doel van zijn prediking: het verzaken van de goddeloosheid en het handelen naar Gods wetten.

God beveelt

De HEERE der heirscharen, de God Israëls geeft bevel. Dat moet

ontzag en aandacht bij de hoorder verwekken. Leerlingen van Pythagoras deden dit ook. Zij zeiden: hij (dat is Pythagoras) heeft het gezegd. ‘HEERE der heirscharen’ geeft de macht van God aan. ‘De God Israëls’ geeft de verbondsrelatie aan. Heel vaak wordt God de HEERE der heirscharen genoemd. Tot die heirscharen behoren de hemelse engelen, ook kunnen de zon, de maan en de sterren eronder verstaan worden. Ook meerdere dieren worden Gods grote heir genoemd. Alle schepselen van klein tot groot behoren tot de heirscharen van God. Gods heirscharen zijn heel groot. Gods schepselen zijn geordend als een leger. God gebruikt heirscharen engelen tot bescherming van Zijn onderdanen. De Heere doet zon en maan stilstaan. Hij werpt grote hagelstenen op vijanden. Allerlei dieren heeft de Heere gebruikt tegen de farao en de Egyptenaren. In het Nieuwe Testament wordt de benaming Heere Zebaoth gebruikt. De HEERE noemt Zich

ook de God Israëls. De Heere vernieuwde met Israël (voorheen Jakob genoemd) het verbond, dat hij met Abraham en Izak had opgericht. Er valt allereerst te denken aan Israël als persoon en niet als volk, want het tienstammenrijk was al lang weggevoerd. Maar er waren ook nog nazaten van Jakob in Kanaän overgebleven. Ook daaraan valt te denken. De macht en liefde van God zouden moeten dringen tot gehoorzaamheid.

Bevel en belofte

‘Maakt uw wegen en uw handelingen goed.’ Dat is Gods bevel. Wegen en handelingen betekent de manier van leven, het doen en laten, de houding tegenover God en de mensen. We bewandelen een weg naar de rampzaligheid of een weg naar de zaligheid. De wegen en handelingen moeten goed gemaakt worden. Voor ‘goed maken’ staat een woord in de oorspronkelijk taal dat ook kan betekenen: verbeteren of beter maken, in het goede toenemen. De

*Alle schepselen
van klein
tot groot
behoren tot
de heirscharen
van God.*

Wanneer we
letten op de
oordelen van
God over de
kerk en de
goddeloosheid
van Nederland,
is dat geen
reden om
bezorgd te
zijn?

goedheid die er is moet vergroot en vermeerderd worden. De wegen moeten verbeterd worden, er moet meer godzaligheid komen. De wegen van het volk van Juda waren kwaad en verdorven. Alles wat goed is buiten God heeft zijn oorzaak in God. God is de eerste Oorsprong van alle goedheid. Wie Gods wetten gehoorzaamt doet goed. De wegen moeten overeenstemmen met Gods wil. Hoe kan de Heere dit bevelen? Er is toch geen mens die dit kan doen? Het bevel van God laat zien wat Hij verwacht, de mens kon het in de staat der rechtheid, God spoort de mens aan, Hij wil helpen en God gebruikt het bevel om mensen te doen bidden om kracht. Bij het bevel geeft de Heere een belofte: 'Zo zal Ik u doen wonen in deze plaats.' Onder 'plaats' dient het land Kanaän verstaan te worden. De Heere had het land Kanaän aan het nageslacht van Jakob beloofd en het was een onderpand van het hemelse Kanaän. Als Juda zou gehoorzamen dan zou het mogen blijven in het land Kanaän. Deze belofte zou Juda ertoe moeten aansporen de wegen goed te maken. Kanaän was het land vloeiende van melk en honig. Bij ongehoorzaamheid zou Juda uit Kanaän uitgevoerd worden in ballingschap.

Toepassing

Ook nu is het nodig uit te roepen: Maakt uw wegen en uw handelingen goed. Wanneer we letten op de oordelen van God over de kerk en de goddeloosheid van Nederland, is dat geen reden om bezorgd te zijn? De wegen en de handelingen van Nederland zijn schandelijk verdorven. Het land is vol van overspelers, hoereerders, ontuchtigen, dieven, onrechtvaardigen, leugenaars, bedriegers, meinedigen, vloekers, mensen zonder godsdienst, geveinsden en mond- en sleurchristenen. Er is veel haat, afgunst, achterklap en tweedracht. De twee tafels van Gods wet worden overtreden. Nederland verwerpt het kwaad niet. Niemand probeert zijn wegen en handelingen goed te maken. Men haat het goede en heeft het kwade lief. Hoe vaak er ook wordt

opgeroepen tot bekering, er wordt niet naar gehandeld. Hoe groot het gevaar ook is dat ons bedreigt, waar ziet men dat de wegen beter worden en dat de handelingen goed worden? Men gaat veeleer voort van kwaad tot erger. God zal Nederland stellen tot een verwoesting. We mogen nu nog gerust wonen in Nederland, maar God zal ons doen wederkeren tot het Egypte van de antichrist.

Zoek die toorn van God nog af te wenden. Wie zou niet graag in het vruchtbare Nederland blijven? Het enige middel om in Nederland te blijven wonen is: Maakt uw wegen en uw handelingen goed, zo zal Ik ulieden doen wonen in deze plaats. Verlaat uw kwade wegen en handelingen. Daar moet u mee beginnen om uw wegen goed te maken. Zoek de goede weg te kennen. Nadat u de goede weg hebt leren kennen, bid God dat Hij u daarop zal doen wandelen. Zonder de hulp van God kunt u uw weg niet goed maken. Stap over op de goede paden. Schik al uw handelingen naar de Goddelijke wet. Leef altijd als onder het oog des Heeren, in het verborgen en in het openbaar. Geef uw naaste wat

van uw naaste is. Leef in heiligheid en gerechtigheid al de dagen van uw leven. Was u tevoren werlds en goddeloos, tracht nu heilig en als een onderdaan van Jezus te leven.

Het is een goede zaak waartoe u wordt opgewekt. Het is iets dat in zichzelf beminlijk is. Daardoor wordt u God gelijk die volmaakt goed is. De Heere zal het belonen: het is immers het enige middel om te blijven wonen in deze plaats. 'Zoekt het goede en niet het boze, opdat gij leeft; en also zal de HEERE, de God der heirscharen, met ulieden zijn, gelijk als gij zegt. Haat het boze en hebt lief het goede, en bestelt het recht in de poort, misschien zal de HEERE, de God der heirscharen, Jozefs overblijfsel genadig zijn' (Amos 5:14 en 15). In Jeremia 26:13 staat 'Nu dan, maakt uw wegen en uw handelingen goed, en gehoorzaamt de stem des HEEREN uws Gods; zo zal het den HEERE berouwen over het kwaad, dat Hij tegen u gesproken heeft.' De HEERE zou ons nog doen wonen in Nederland tot in lengte van dagen. Hellenbroek besluit zijn preek met deze woorden: "Zo wij

*"Ik zal u onderwijzen en u leren van den weg,
die gij gaan zult;
Ik zal raad geven, Mijn oog zal op u zijn."*

Psalm 32 : 8

Op maandag 28 oktober 2013 was het 60 jaar geleden dat onze geliefde ouders, groot- en overgrootouders

M.C. Tanis

en

W. Tanis-van Gernerden

in het huwelijk verbonden werden.

Tevens hoopt onze vader, groot- en overgrootvader D.V. woensdag 6 november 60 jaar dienaar van Gods Woord te zijn.

Het is de wens en bede van ons allen dat God de Heere hen in alles nabij wil zijn.

Hun dankbare kinderen, klein- en achterkleinkinderen.

Oktober 2013
Vlet 51a
4251 DD Werkendam

maar onze wegen en handelingen goed maakten, ons in oprechtheid tot de Heere bekeerden, zo zouden wij zeker wonen in deze plaats. De Heere zou er blijven wonen met zijn haard en oven en ons uit deze woonplaats van de aarde dan eens overbrengen tot dat huis dat zonder handen gemaakt is, welker Kunstenaar en Bouwmeester God is, eeuwig in de hemelen.”

A. van Heteren

Boekbespreking

Ds. D.W. Tuinier, Groot loon, de Tien Geboden vanuit Gods Woord aan jongeren uitgelegd deel 1, gebonden, 86 blz., € 12,95, Uitgeverij om Sions Wil, Gouda, ISBN 978-94-91586-23-1.

Ds. Tuinier is predikant van de Gereformeerde Gemeente te Aagtekerke. In dit boekje behandelt de auteur de eerste tafel van de Wet voor jongeren. Op een eenvoudige, begrijpelijke en eerlijke manier houdt hij de spiegel van de Wet voor. Aan het eind van elk hoofdstukje zijn enkele vragen ter overdenking opgenomen. Om de Wet echt te houden is liefde nodig. Als je van je oma houdt, doe je graag iets voor haar. Als je de Heere lief hebt, is Zijn Wet niet zwaar. In het houden van Gods geboden is groot loon. Maar dat loon is wel genadeloon. Het is niet het loon dat je bijvoorbeeld krijgt voor je zaterdagbaantje. De auteur laat zien dat er naast verbondstrouw ook sprake is van verbondswraak. We lezen op blz. 15 “Let op, de Verbondsjehova is de Getrouwe in Zijn beloften, maar ook als het gaat om Zijn dreigingen. In Zijn Woord openbaart Hij Zich in Zijn verbondstrouw bij gehoorzaamheid, maar ook in Zijn verbondswraak in een weg van ongehoorzaamheid.” De Wet is in de eerste plaats kenbron van onze ellende. In de tweede plaats is de Wet tuchtmeester tot Christus en in de derde plaats is de Wet regel om naar te handelen in het leven van de heiligmaking. God vraagt het hart: Geef Mij je hart (Spr. 26:23). Als de Heere het hart krijgt, dan krijgt Hij alles. Uit de eis: Geef Mij je hart, blijkt dat God ons hart

niet heeft. Wij hebben ons hart aan de duivel gegeven. We sluiten af met een citaat dat we lezen op blz. 22 “Jamaar, ik kan mijn hart toch niet aan God geven?” Dat is waar, je kunt het niet. Dat is je onmacht. En je wilt het ook niet. Dat is je onwil. Maar...hoe zeg je dat? Hoe weet je dat? Zeg je het alleen met je verstand? Of heb je het van de Heere geleerd? Als God in je leven komt, dan leer je

je onmacht, maar hij ontdekt je ook aan je onwil. En dat wordt je tot diepe smart en schuld. En zo brengt hij je aan Zijn voeten met het gebed uit Psalm 51: ‘Scheep mij een rein hart, o God, en vernieuw in het binnenste van mij een vaste geest’ (vers 12. En dat blijft je gebed, elke dag.”

1953

2013

“Hoe liefelijk zijn op de bergen de voeten desgenen, die het goede boodschap, die den vrede doet horen; desgenen, die de goede boodschap brengt van het goede, die heil doet horen; Zie hier ben Ik”.

Jesaja 52:7

De kerkenraad van de Christelijke Gereformeerde Kerk ‘Beth-El’ te Sliedrecht deelt u met grote dankbaarheid mede dat op Deo volente 6 november a.s. het 60 jaar geleden is dat haar oud-herder en -leraar, emeritus-predikant

Ds. M.C. Tanis

in het ambt werd bevestigd. Gedurende een periode van bijna 30 jaar heeft hij in de gemeente onder Gods zegen mogen arbeiden. Ter herinnering hieraan zal in de avonddienst op de dankdag op 6 november a.s. dit ambtsjubileum worden herdacht. De dienst vangt aan om 19.30 uur.

Tevens zijn wij met de familie Tanis verblijd over het 60-jarig huwelijksjubileum op 28 oktober.

Ds. A. v.d. Zwan, preses

Drs. H. Kazen, scriba

1953

2013

“Eén ding heb ik van den HEERE begeerd, dat zal ik zoeken: dat ik al de dagen mijns levens mocht wonen in het huis des HEEREN, om de lieflijkheid des HEEREN te aanschouwen en te onderzoeken in Zijn tempel.”

Psalm 27:4

De kerkenraad van de Christelijke Gereformeerde Kerk ‘Eben-Haëzer’ op Urk deelt u met grote dankbaarheid mede dat op Deo volente 6 november a.s. het 60 jaar geleden is dat haar oud-herder en -leraar, emeritus-predikant

Ds. M.C. Tanis

in het ambt werd bevestigd. Ruim vier jaar heeft hij in de gemeente onder Gods zegen mogen arbeiden. Daar denken wij met dankbaarheid aan terug.

Tevens zijn wij met de familie Tanis verblijd over het 60-jarig huwelijksjubileum op 28 oktober.

Ds. A. van Heteren, preses

Oud.W.L. Metz, scriba

Bijeenkomst voor partners van mensen met een andere geaardheid

Op DV. vrijdag 8 november zal er weer een bijeenkomst worden gehouden voor mensen die in hun huwelijk te maken kregen met een anders geaarde partner. Deze besloten bijeenkomst staat onder leiding van een ouderling uit de Gereformeerde Gemeenten en een lid van de werkgroep.

De bedoeling van deze bijeenkomst is om mensen in dezelfde situatie met elkaar in contact te

brengen en elkaar tot steun te zijn. Tevens zal er een bepaald onderwerp aan de orde komen waar deze doelgroep mee te maken krijgt. Nadrukkelijk willen we u er op wijzen dat deze bijeenkomsten niet zijn bedoeld om standpunten op te rekken. Wij willen Gods Woord en de 'Drie Formulieren van Enigheid' als richtlijn hanteren binnen onze werkgroep.

Voor inlichtingen kunt terecht bij een van de leden van de werkgroep 'ouders en familie rondom men-

sen met een andere geaardheid' Verder kunt u alle informatie over her werk van de werkgroep vinden op www.oudersenfamilierondom.nl

U kunt zich opgeven door een mail te sturen naar contact@oudersenfamilierondom.nl Degene die zich al heeft aangemeld, hoeft dat niet opnieuw te doen.

*Namens de werkgroep
M. Last, 's- Gravenpolder*

ZOJUIST VERSCHENEN

DS. A.C. UITSLAG **Sleutel & spiegel**

De actualiteit van de Romeinenbrief

Zoals een sleutel nodig is om de auto te starten of om een huis binnen te gaan, zo is Paulus' brief aan de Romeinen onmisbaar voor het verstaan van de Bijbelse boodschap. De brief aan de Romeinen is niet alleen een sleutel, maar fungeert ook als een spiegel.

169 blz. geb. 33125942

16,50

Den Hertog

uitgeverij

Elzenkade 6 - Houten
Postbus 150, 3990 DD Houten

Tel. (030) 637 34 34
Fax (030) 634 66 88

boeken@hertog.nl
www.hertog.nl

AL ONZE UITGAVEN ZIJN OOK IN
UW BOEKHANDEL VERKRIJGBAAR

de **Beukelaar**
boekhandel

Laan 15 | 8071 JG Nunspeet

T. (0341) 25 05 93
E. info@boekhandelbeukelaar.nl
I. www.boekhandelbeukelaar.nl

Ruime collectie
Bijbels | Boeken | Wenskaarten | Cd's

VAN STAVEREN

Begrafenisverzorging

Sumatrastraat 11
2405 EM Alphen aan den Rijn

**Dag en nacht bereikbaar
en in elke regio**

(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begrafenissen

Bestel vrijblijvend het boekje "Mijn laatste wens"
www.vanstaverenbegrafenisverzorging.nl

Colofon

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:
Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. Telefoon: 0184-669116. Fax: 084-2220131. Email: pand@solcon.nl ING 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 15,00 per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 14 dollar per jaar. Advertenties € 0,37 (ex. BTW) per mm met een kolombreedte van 6 cm. Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646